

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 czerwca 2022 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan - Karasińska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 10 czerwca 2022 r. w W.

sprawy M. C. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o zasiłek opiekuńczy

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie, VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych z dnia 23 lutego 2022 r., sygn. VI U 352/21

oddala apelację.

Sygn. akt VII Ua 32/22

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 lutego 2022 r. sygn. akt VI U 352/21 Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. znak (...) w ten sposób, że przyznał odwołującemu się M. C. (1) prawo do zasiłku opiekuńczego za okres od 5 czerwca do 28 czerwca 2021 roku.

Powyższą decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił M. C. (1) prawa do zasiłku opiekuńczego za okres od 5 czerwca 2021 roku do 28 czerwca 2021 r. W uzasadnieniu decyzji organ podał, że ubezpieczony wystąpił o zasiłek opiekuńczy nad zdrowym dzieckiem za okres pobytu matki w szpitalu, natomiast matka dziecka, która była zatrudniona w trybie pracy zmianowej od czerwca 2020 roku nie świadczyła pracy ze względu na chorobę, wobec czego nie można było jej uznać jako osoby stale sprawującej opiekę nad dzieckiem.

Od powyższej decyzji M. C. (1) wniósł odwołanie, wskazując, że z uwagi na pobyt żony od 1 czerwca 2021 roku w szpitalu, w gospodarstwie domowym nie było innego dorosłego domownika, który mógłby sprawować opiekę nad dzieckiem, wobec czego był on osobą, która zajmowała się swoim synem od 1 czerwca 2021 roku do 28 czerwca 2021 roku.

Sąd Rejonowy ustalił, że M. C. (1) ma syna A. C. urodzonego 24 kwietnia 2017 roku, który posiada orzeczenie o niepełnosprawności z symbolu przyczyny 12-C. Syn ubezpieczonego ma autyzm wczesnodziecięcy i wymaga obecności stałego opiekuna, którego zna. Ubezpieczony pracuje u F. W. w godzinach 7-17 w ciągu tygodnia na jedną zmianę, natomiast w soboty i niedziele nie pracuje. W okresie od 5 do 28 czerwca 2021 roku odwołujący nie pracował i nie otrzymał za ten czas wynagrodzenia od pracodawcy.

Żona odwołującego M. C. (2) i matka syna A. jest osobą zatrudnioną w (...) w trybie pracy zmianowej. Pracuje w godzinach od 7 do 15 lub do 14:45 do 20:15. Po urodzeniu A. pracowała na pierwszą zmianę od poniedziałku do piątku od 7 do 14:30, w soboty i niedziele w dłuższych godzinach pracy, na drugą zmianę.

Od 1 do 28 czerwca 2021 roku przebywała ona w szpitalu ze względu na stan zagrożenia ciąży. Nie miała wtedy możliwości sprawowania opieki nad synem.

Syn odwołującego uczęszczał do Przedszkola nr (...) m.in. w okresie od 7 do 28 czerwca 2021 roku.

W okresie m. in. od 5 czerwca 2021 roku do 28 czerwca 2021 roku po powrocie A. z przedszkola i przed wyjściem do przedszkola nie było innej osoby która mogła opiekować się synem A..

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zeznania odwołującego się, które zostały uznane za wiarygodne w całości, brak jest bowiem materiału dowodowego, który mógłby podważyć ich wiarygodność. Strony nie wnosily o uzupełnienie materiału dowodowego.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy zważył zgodnie z art. 32 ust 1 pkt 1 lit c ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa zasiłek opiekuńczy przysługuje ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad: dzieckiem w wieku do ukończenia 8 lat w przypadku: pobytu małżonka ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu albo innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

Powołując się na poglądy doktryny Sąd Rejonowy wskazał, że gdy obydwoje rodzice pracują w systemie zmianowym, ale na różnych zmianach, to każdego z nich należy uznać za osobę stale opiekującą się dzieckiem w wieku do 8 lat, w konsekwencji każdemu z nich będzie przysługiwało prawo do zasiłku opiekuńczego. Jeśli jednak oboje rodzice dziecka są zatrudnieni, a tylko jedno z nich zatrudnione jest w systemie pracy zmianowej, zasiłek opiekuńczy przysługuje za dni, w które dziecko w wieku do lat 8 pozostawałoby bez opieki z powodu porodu, choroby lub pobytu drugiego z rodziców w szpitalu albo innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne; przy czym odnosiło się to będzie do wszystkich sytuacji częściowego pokrywania się godzin pracy obojga rodziców.

W ocenie Sądu Rejonowego w niniejszej sprawie doszło do ziszczenia się ryzyka określonego określonego w art. 32 ust. 1 pkt 1 lit c ustawy zasiłkowej. W okresie od 5 do 28 czerwca 2021 roku stały opiekun- żona odwołującego przebywała w szpitalu, nie będąc zdolną do opieki nad synem A..

Mając na względzie spełnienie przesłanek z art. 32 ust. 1 pkt 1 lit c ustawy zasiłkowej z powodu niemożności sprasowywania opieki przez stałego opiekuna A. C. – matkę A., odwołujący zachowuje prawo do zasiłku opiekuńczego za okres od 5 do 28 czerwca 2021 roku. Przyjęcie, że nie należy mu się zasiłek opiekuńczy za ten okres, doprowadziłoby do kuriozalnej sytuacji i wypaczenia rozumienia sensu przepisów ubezpieczeń społecznych gwarantujących osobie opłacającej składki na te ubezpieczenia, nieobjęcia ryzykiem ubezpieczeniowym sytuacji wprost określonej w ustawie. O powyższym orzeczono jak w sentencji wyroku.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. 22 marca 2022 roku złożył apelację od powyższego wyroku, zaskarżając go w całości i zarzucając mu naruszenie:

1. naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niezastosowanie art. 32 ust. 1 pkt. 1 lit. C ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. Z 2021 r. poz. 1133) przez przyjęcie, że ubezpieczony musiał sprawować opiekę nad dzieckiem z powodu niemożności sprawowania tej opieki przez matkę dziecka,

2. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegający na dokonaniu tej oceny z całkowitym pominięciem części dowodów i poprzez sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, z którego ewidentnie wynika, że żona odwołującego nie była rodzicem stale opiekującym się dzieckiem.

W oparciu o powyższe pełnomocnik organu rentowego wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu apelacji pełnomocnik powołał się na ustalenia Sądu Rejonowego.

W odpowiedzi na apelację z dnia 4 maja 2022 roku odwołujący się M. C. (1) odnosząc się do zarzutów apelacji wskazał, że żona zatrudniona jest na umowę o pracę w systemie równoważnego czasu pracy, w którym dopuszczalne jest przedłużenie zaplanowanego dobowego wymiaru czasu pracy, nie więcej jednak niż 12 godzin, jak również skrócenie dobowego wymiaru czasu pracy w niektórych dniach lub dniach wolnych. Odwołujący się wskazał, iż dzięki uprzejmości kierownika sklepu, dostosowywał on w miarę możliwości grafik w taki sposób, aby ułatwić opiekę nad dzieckiem.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na wstępie wymaga zaznaczenia, że postępowanie apelacyjne ma merytoryczny charakter i jest dalszym ciągiem postępowania rozpoczętego przed sądem pierwszej instancji. Zgodnie z treścią art. 378 § 1 k.p.c., sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. W ugruntowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że sformułowanie "w granicach apelacji" wskazane w tym przepisie oznacza, iż sąd drugiej instancji między innymi rozpoznaje sprawę merytorycznie w granicach zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych, prowadząc lub ponawiając dowody albo poprzestaje na materiale zebranym w pierwszej instancji, ustala podstawę prawną orzeczenia niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji oraz kontroluje poprawność postępowania przed sądem pierwszej instancji, pozostając związany zarzutami przedstawionymi w apelacji, jeżeli są dopuszczalne, ale biorąc z urzędu pod uwagę nieważność postępowania, orzeka co do istoty sprawy stosownie do wyników postępowania. Dodatkowo należy wskazać, iż dokonane przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne, sąd drugiej instancji może podzielić i uznać za własne. Może również zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania wyroku sądu I instancji, i to zarówno po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, jak i bez przeprowadzenia postępowania dowodowego uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania (por. uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego: z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07; z 23 marca 1999 r., III CZP 59/98; wyroki Sądu Najwyższego: z 11 kwietnia 2006 r., I PK 169/05; z 8 października 1998 r., II CKN 923/97; z 7 czerwca 2018 r., II PK 89/17).

W ocenie Sądu Okręgowego zgromadzone dowody i wyjaśnienia należało ocenić jako wiarygodne i nie budzące zastrzeżeń. Potwierdzały przy tym – w tym też zakresie zgłaszane przez organ rentowy wątpliwości należało uznać za dostatecznie wyjaśnione – żona odwołującego się w okresie od 5 do 28 czerwca 2021 roku przebywała w szpitalu, wobec czego nie miała możliwości sprawowania opieki nad swoim synem wymagającej stałej opieki. Niewątpliwie należy uznać żonę odwołującego się za osobę stale sprawującą opiekę nad swoim synem wraz ze swoim mężem. Z wyjaśnienia otrzymanego od Dyrektora Przedszkola nr (...) wynika, iż dopiero 2 września 2021 roku upoważniono do odbioru dziecka 2 osoby, tj. P. O. G. i P. K. B., a więc świadczy to o tym, iż do tego momentu dziecko było odbierane i przyprowadzane przez rodziców.

W świetle powyższego Sąd Okręgowy zważył, iż zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., choć zasadny w zakresie w jakim prowadził do konieczności uzupełnienia materiału dowodowego, ostatecznie nie miał wpływu na istotę rozstrzygnięcia. Przepis ten narzuca sądy obowiązek stosowania takiego rozumowania przy analizie materiału dowodowego, który jest zgodny z wymogami wyznaczonymi przepisami prawa procesowego, doświadczeniem

życiowym oraz regułami logicznego myślenia; Sądy są obowiązane rozważyć materiał dowodowy w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny jako całość, dokonując wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, a także odnosząc je do pozostałego materiału dowodowego. Podniesienie skutecznego zarzutu naruszenia przez sąd swobodnej oceny dowodów wymaga więc udowodnienia, że powyższe okoliczności nie zachodzą (por. Sąd Najwyższy m.in. w orzeczeniach: z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98 z dnia 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00; z dnia 12 kwietnia 2001 r., II CKN 588/99; z dnia 10 stycznia 2002 r., II CKN 572/99). Na tle powyższego należało zwrócić uwagę, że kwestionowane przez ZUS ustalenia w znacznej mierze zostały dokonane przez Sąd Rejonowy w oparciu o dowód z przesłuchania odwołującego się, co samoistnie mogło budzić wątpliwości co do prawidłowości zastosowania reguły wynikającej z art. 233 § 1 k.p.c. Niemniej jednak uzupełnienie postępowania dowodowego w toku niniejszego postępowania pozwoliło na pozytywną weryfikację zeznań odwołującego w zakresie wskazywanych przez niego okoliczności związanych z faktem uczęszczania przez jego syna A. C. do przedszkola w spornym okresie oraz pobytu matki w szpitalu. - a tym samym okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Z tej perspektywy Sąd Okręgowy ocenił ustalenia dokonane przez Sąd Rejonowy jako prawidłowe, nie znajdując podstaw do ich kwestionowania.

Konsekwencją powyższego było stwierdzenie braku uchybień w zakresie zastosowania prawa materialnego. Zgodnie z art. 32 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1133) zasiłek opiekuńczy przysługuje ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem w wieku do ukończenia 8 lat w przypadku m.in. w przypadku pobytu małżonka ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu albo innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. Jak sygnalizowano wyżej, stanowisko organu rentowego przyjęte za podstawę argumentacji wywiedzionego środka zaskarżenia koncentrowało się na podkreśleniu, iż ubezpieczony nie musiał sprawować opieki nad dzieckiem oraz iż żona odwołującego się nie była rodzicem stale opiekującym się dzieckiem.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy nie podzielił prezentowanej w apelacji argumentacji organu rentowego, uznając, że wyrok wydany przez sąd I instancji zawiera trafne i odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Zdaniem Sądu w okolicznościach przedmiotowej sprawy nie występują przesłanki zaskarżenia mogące ten wyrok wzruszyć. Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, o czym orzekł w jak w sentencji wyroku.